

Kvennablaðið kostar 3 kr. innanlands
erindið kr. 3 60
(1 dollar vestan-
haf) $\frac{1}{4}$ verðsins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 15. júli.

Uppsogn skrifleg
bundin við Ára-
mót, ógild nema
komin sé til á-
get. fyrir 1. okt
og kaupandi hafi
borgað að fullu.

Kvennablaðið.

23. ár.

Reykjavík, 13. okt. 1917.

M 10.

Starfsvið kvenna í heimsstyrjöldinni.

I.

Konurnar og stríðið.

Við lok annars ófriðarársins sagði amerískur maður sem kom til London þetta: »Ef menn koma til London að kvöldi dags, þá verða menn ófriðarins varir vegna hinna koldimmu gatna. Komi menn þang-að í fullri dagsbirtu, þá segja einkennisbúningar kvennanna frá því að landið eigi í ófriði. Það er satt. Það dettur ofan yfir menn að sjá konur i alls konar einkennisbúningum. Menn verða miklu meira hissa á því, en að sjá fjölda karlmannna í Khaki, sem þó ekki bar nú jafnmikið á á götunum og fyrstu 7 ófriðarmánuðina. Menn furða sig jafnvel enn þá meira á þessum einkennisklæddu konum, en á hinum nýju stjórnarbyggingum, sem alstaðar breiða sig yfir grasfleti, blómsturbeð og tjarnir í skemtigörðum Lundúna. Alt þetta talar um þær breytingar sem ófriðurinn hefir orsakað. En augljósasti vottur þess eru konur, sem gegna karlmanni störfum.

Konur í einkennisbúningum eru alstaðar á ferð um göturnar, þær eru jafn oft í bjúkrunarkvennabúningi og þær bera »Khakihúfu« og hermannafrekka með þeirra hernaðareinkennum. Menn sjá konur sem vagnstjóra á öllum sporvögnum og hestvögnum, hittir þær sem lögregluþjóna, gangandi sinn vissa gang um lög-reglustöðvar sínar, þær eru á öllum járnbrautarstöðvum með póstsekkinum, og sem vagnstjóra, sem keyra hinum stóru vör-vögnum frá búðunum, í hverri einustu götu og á öllum tímum sólarhringsins, bæði á aðalgötum Lundúna og á öllum öðrum borgum í Englandi. En það eru fæstar þeirra, sem menn sjá. Hundrað

búsund kvenna, sem enga einkennisbúninga bera, hafa tekið að sér alls konar karlmanni störf, eða þá ný störf, sem stríðið hefir skapað, sem hvorki karlar né konur hafa haft einkarett til, en sem konurnar nú hafa tekið handa sér.

Máske reyna menn einhverntíma að skrifa sögu um starfsemi kvenna á stríðsárunum, en helmingurinn verður jafnan óskrifsaður af öllu því, sem þær hafa unnið þetta $2\frac{1}{2}$ ár til þess að hjálpa, hressa og hvetja þá menn sem fóru í stríðið, með því að fylla sæti þeirra og hinum mórgu þarfir og lífsnaðsynjar, alveg frá fyrstu dögnum í ágúst 1914, þegar karlmennið biðu á götunum, klukkutímum saman, eftir því að verða innskrifaðir, og konurnar færðu þeim mat og drykk, til dagsins í 32. mánuðinum þegar 8000 konur höfdu á 72 klukkustundum svarað áskorun stjórnarinnar um að gefa sig fram til að starfa í Frakklandi.

Fyrstu ófriðarmánuðina, þegar hrifningin fyrir stríðinu hafði náð hámarkinu, þá var þjóðin öll gagntekin af einni aðaltilfinningu, það var fórnfysi hennar. Landið þurfti ekki annað en heimta það, sem það þurfti með. Það var tifaldlega greitt. Pessi ótæmandi fórnfysi bjargaði þá Stóra-Bretalandi á þessum hræðilegu fyrstu dögum, svo þprungum af angist og kviða, í staðinn fyrir fullkominn hernaðarútbúning, sem landið átti eftir að skapa. Allar stéttir karla og kvenna voru jafnfúsar til hverskonar starfa og hvers konar fórna. Til dæmis um það var sagan um gasið, sem ætti að nota móti hermønnunum í bardögum, þá kom gashjálmurinn upp, sem konur bjuggu til á sáum dögum, og enskir og franskir hermenn notuðu við fyrstu gasárásina við Ypres. Á þenna hátt hjálpu-

uðu konurnar með sinni fríviljugu vinnu, til að auka og endurbæta hersveitirnar og nauðsynjar þeirra, eins og þær síðar hjálpuðu til að fylla skörðin með nýjum starfskröftum sem vopnaverksmiðjurnar þurftu með.

Það er þessi saga um alla þessa fríviljugu, hugglöðu og ákófu starfsemi fyrir striðið, sem hundrað þúsund konur hafa unnið í skrifstofum, spítólum, herbúðamatsölunum við orrustuvellina og í vopnaverksmiðjunum, sem jafnan verður óskrif-
uð. En út af þessari fögru hrifningu vóx fram reglubundin kvenna-starfsemi í þjónustu ríkisins, sem nákvæmar skýrslur eru til yfir, svo um það má ritn nákvæma sögu. Konurnar hafa unnið óbeinlinis fyrir striðið með því leysa þúsundir manna frá þeirra borgaralegu störfum, og beinlinis á þremur lífsnauðsynlegum starfsvæðum: jarðrækt, skotfæratilbúningi og í spítólum hersins allstaðar í heiminum.

Sérhver skýrsla um starfsemi kvenna síðan striðið hófst verður ófullkomin þótt hún verði rituð. Vér skulum að eins taka fram skotsfæra stjórnina, sem hefir ráðið konur f vinnu þúsundum saman hverja einustu viku. Bædi í landhernum og sjóliðinu fjölgar stöðugt starsandi konum, þó geta skýrslurnar gefið dálitlar upplýsingar þótt ófullkomnar séu. Þær gesa *hugmynd* um eftir hve stórum mælikvarda striðið hefir krafist starfskrafa kvenna. Það hefir flutt *eina miljón kvenna inn i iðnaðinn frá öllum sléttum* sem ekki hafa verið þar áður, auk þeirra 4 miljóna kvenna, sem fyrir striðið hóðu atvinnu við iðnaðinn. Í sumum greinum iðnaðarins er 3—4 falt fleiri konur en fyrir striðið.

Í allri þjónustu ríkisins, skipakviunum, hergagnabúrunum og verkstæðum, eru konur 60 sinnum fleiri nú en áður. Hvað konur hafa gert til að losa menn úr atvinnu sinni fyrir herþjónustuna, fram að 3ja ófriðarárinu geta menn sjéð af eftirsylgjandi tölum: Frá bönkum og fésýslum hafa þær losað 37,000, frá flutningavinnu 41,000, frá ýmsum opinberum embættum og stöð-

um 117,000. Að eins í flotahöfnunum vinna nú 7000 konur, en fyrir striðið ekki 500, og þær konur sem standa í þjónustu hersins teljast í tíu þúsundum.

En engar skýrslur geta gefið nokkra hugmund um hversu fjölbreytt og áriðandi þau störf eru, sem konurnar ensku hafa tekið að sér, og heldur ekki um þá breytingu á lífi þeirra, sem orðin er vegna striðsins. Striðið hefir ollað meiri hreytingu á þeirra högum en karlmannanna. Því þótt karlmennirnir hafi uppfylt þá skyldu, sem allsstaðar í heimi á öllum tímum hefir hvilt á þeim, þá hafa konurnar alveg óundirbúnar orðið að taka margt og mikil að sér, sem engan hafði áður dreymt um, að nokkurn tíma yrði af þeim heimtað.

»Pegar eg lit til baka, og minnist þess hvernig eg áður grét af örvaentingu við þá tilhugsun að þurfa á hverjum morgni að fara snemma á fætur og vera allan daginn á fésýsluskrifstofu, þá er mér nú næstum því óskiljanlegt hvernig eg gat verið svo heimsk«, skrifar eini ensk kona. »Það var mjög hressandi að sjá hvað karlmennirnir þar gátu verið árvakrir og hugsunarsamir að hjálpa okkur, og leiðréltá villurnar hjá okkur«. Pannig hefir striðið gjörబreytt hundruðum af konum, sem engin önnur breyting hefði nokkurn tíma getað rekið út af hinni sléttu lífsbraut sinni.

Hér skal að eins nefna fáeinarr atvinnugreinar, sem konurnar hafa unnið við, frá því að standa fyrir barnahælum og til þess að fella tré í skóginum, mundi verða heillangur listi. Þær vinna í bönkum og fésýslum, í spítólum og herbúðunum, á skipasmíðaverkstæðum og járnbrautarverkstæðum og höfnum, að búnaði, jarðyrkju, í námum og vélaverkstæðum. Margt af því var fyrir striðið bæði unnið af konum og körlum, en margt er lika likamlega óþægilegt, og margt mjög erfitt likamlega. Verksmiðjuskýrslurnar lýsa því astur og astur hvaða hæfileika konur hafi við vinnu sína þar, til að seiglast og þola áreynsluna og þreytuna. Pessi seigla er af sömu rótum

runnar og sá andi, sem heldur mönnunum uppi á orustuvöllunum.

Verkakvenna-„klúbbar“.

(Niðurl.)

Fyrirmyn dir norsku klubbanna eru sænskir verkakvennaklúbbar. Skulum vjer fyrst tilnefna »Tolsternes Samkvem«, sem Ellen Key stofnaði um 1896. Eru það 12 félög verkakvenna með 12 meðlimi i hverju þeirra. Fyrir hverri »Tylfl« stendur ein ung mentuð kona, sem af frjálsum vilja hefsl tekið þetta að sér. Kemur hver Tylft saman eitt kvöld í viku, og hafa þá vinnu sína með sér, sauma eða prjóna. Forstöðukonan veitir þeim tilsogn í handavinnunni. Stundum eru þar lesnar hátt góðar bækur, ýmist í bundnum eða óbundnum stíl. Fyrilestrar um ýms efni eru þar og oft haldnir og einng skemt sér með söng og dans, og svo drukkið te eða kaffi með smurðu braudi.

Árið 1904 var eg svo heppin að vera boðin á »Tylftanna« fyrsta vetrarfund i október. Pessi fundur hafði það til síns ágætis fram yfir aðra fundi, að allar »Tylftirnar« voru þar saman komnar með forstöðukonum sínum, í fyrsta sinni á þeim 10 árum sem félagsskapurinn hafði staðið. En það var lika af sérstökum hátiðabrigðum, því þá um kvöldið ætluðu þær að »síra« Ellen Key, stofnanda félagsins, sem þá ekki hafði komið til Stokholms i heilt ár, og aldrei hafði komið á fund fyrri með öllum Tylftunum. Hún hélt fyrilestur, eða ræðu til þeirra þar um kvöldið, og á eftir töludu margar þessara verkakvenna, sumar mjög laglega. Allar þókkuðu þær Ellen Key fyrir stofnun félagsskaparins, og hinur mörgru ánægjustundir, sem þær hefðu haft af honum, og margvislegt gagn og þroska. Síðast um kvöldið þegar farið var, stóð Ellen Key við dyrnar og kvaddi hverja einstu stúlkuna með handabandi. Margar þeirra voru með tárin í augunum og allar létu þær í ljósi þakklæti sitt til hennar,

virðingu og aðdáun. — Ellen Key gat þar sjálf séð að fræ það, sem hún hafði lagt í jörðina fyrir 10 árum hafði skotið sterkuum greinum.

Annar verkakvenna-klúbbsfélagsskapur í Svíþjóð er í »Hem för Arbeterskor«, eða stendur í sambandi við það. Klúbbarnir eru margir og halda allir til í þessari byggingu. Þeir voru opnaðir á árunum 1890 og hafa samkomur einu sinni í viku, í skemtilegum herbergjum, þar sem er nóg af blöðum og timaritum. Yms listaverk eru þar til prýðis, hljóðsæri og fl. sem til skemtunar má verða. Aðrar verkakonur, hafa einnig aðgang að þessum fundum, þótt ekki séu þær »Klubba«-meðlimir, ef þær borga 10 aura í hvert sinni. Þar eru líka haldin ýms námskeið og við mánaðarsamkomurnar, sem ætið eru fjölsóttar og fjölbreyttar eru haldnir fyrilestrar, og umræður á eftir o. fl.

Í Pýzkalandi, höfðu velferðarnefndirnar, sem viða voru við verksmiðjurnar fyrir striðið, komist mjög langt í þessum efnunum. Þar komust líka klúbbarnir mjög fljótt á fót í sambandi við verkakvennahheimili. Stofnendurnir, sem komu þessu á fót í fyrstu, um 1890 voru margir þektitr menn og konur í Berlin, þar á meðal Alice Salomon. Þessu dæmi sylgja margir síðan, einkum ýms kirkjuselög. Þau hafa líka viða gert mikil i þessum efnunum, til að bæta síðferðisástand verkalýðsins, en ef til vill hvergi jafnmikið og ýms katólsku félögini í Pýzkalandi. —

Þótt aðferðirnar með þessa klúbba eða félög séu mismunandi í mörgum löndum þá er þó aðaltilgangurinn sá sami: Að opna þeim, sem engin heimili eiga eða heimilisþægindi, hæli, þar sem þær i frítínum sínum geti fengið heimilisþægindi, mentandi og hollar skemtanir, og tækifæri til þekkingar og fróðleiks í ýmsum greinum.

Í Helsingfors í Finnlandi voru tveir almennir kvenna-klúbbarnir opnaðir 2. apríl 1916 fyrir konur af öllum stéttum. Að stofnun þessara klúbba stóðu flestöll

kvenfélög i borginni, og höfðu þeir kosið sérstaka »klúbb«nefnd, sem stjórnar klúbbunum og leiðir þá. Þeir eru opnir á hverju kvöldi frá kl. 7—10. Klubbarnir eru haldnir í vinnustofum, sem kvenfélögin eiga ráð yfir, þótt húsnæðið sé ekki fint þá er alt vistlegt og skemtilegt þar inni, bordin díkuð, og blóm í vösum til að gera útlitið vinalegt. Þar sitja konur ýmist með sauma sína og aðra handavinnu, eða lesandi bækur, blöð eða timarit. Við og við hljómar söngur, sem allir, sem vilja taka þátt í. Á sunnudögum er skemtiskráin fjölbreytt, söngur, hljóðfærsláttur, upplestur, o. fl. Fjórum sinnum í viku getur hver sem vill verið með í leikjum, sem kvenstúdentar standa fyrir. Te fæst jafnan með smurðu brauði, fyrir 25 aura skamturinn.

Pessir klubbar eru aðallega ætlaðir einstæðum konum sem vinna fyrir sér, en hafa ekki efni á að fá nein heimilisþægindi fram yfir það allra nauðsynlegasta.

Hér heima erum við nú að byrja að eignast kvennstúdenta. Margar þeirra halda ekki áfram neinu sérnámi, heldur taka ýms lissstörf fyrir. Sumar halda auðvitað áfram og árlega fara nokkrar að bætast við í hópinn. Á þann hátt koma hér smámsaman upp mentaðar konur í ýmsum greinum, og er það vel farið, því þess hefir sannarlega verið stór þörf fyrir löngu. Væri það nú ekki ánægjulegt hlutverk, að þessar »studinur« okkar kæmu upp vísi að likum félagsskap milli sin og verka-kvennanna, og hér hefir verið skýrt frá? Reyndu að »brúa« dýpið, sem oft er milli verkalýðsins svo kallaða og hins mentaða lýðs.

Carmen Sylva. Elisabet Rúmeníu drotning.

I.

Elisabet Rúmeníu drotning var ein af merkilegustu konum vorra tíma, og fregn-

in um dauða hennar i fyrra kom mörgum óvart, því þótt hún væri komin hátt á sjötugs aldur, þá var hún enn þá svo ung í anda að mönnum fanst hún mundi eiga mikil eftir ólifað. Menn gátu varla hugsað sér að »Carmen Sylva« væri horfin.

Með Elisabetu drotningu, sem undir dulnafninu Carmen Sylva hafði unnið sér heimsfrægð í bókmentasögunni, hefir hin rúmenska þjóð átt að baki að sjá sinni ástfólgnu drottningu og móður, og samtiðin einni af sinum sjaldgæfustu tignarkonum. Hún hafði sem drottning unnið ást og virðingu þjóðar sinnar fyrir sína óþreytanlegu umhyggju fyrir velserð hennar, og sinu hvíldarlausa starfi fyrir framförum þessa nýja föðurlands síns, í andlegu og efnalegu tilliti, þjóðinni og landinu vigði hún sína bestu krafa, og sína göfugu og hugsjónariku starfsemi.

Elisabet drotning var tædd prinsessu af Wied. Hún fæddist 1843 í Neuwied. Hún var dóttir Hermanns fursta frá Wied og Mariu prinsessu frá Nassau. Margir frændur hennar voru gáfumenn, alþektir fyrir visindalegar rannsóknir, og listamannaeðli sitt og hæfileika. Með réttmælu stolti gat Carmen Sylva í einu af kvæðum sinum sagt: »Ættfaðirinn hefir eftirlátið oss hörpu sína i arf, sem gengið hefir mann frá manni eins og hljómríkur arfur». Uppeldi sitt, segir hun síðar á æfinni að hafi verið »spartverskt«. Kensiukonur og kennarar hennar, sem fyrst höfðu með uppeldi hennar að gera, öldu hana upp svo stranglega, að henni fanst jafnan allar æskuminingar sínar sorglegur tími. Foreldrar hennar lifðu mjög einföldu og reglubuudnu lífi. Þegar fjölskyldan safnaðist saman við máltilðarnar, þá fengu börnin að eins að hlusta á tal eldra fólkssins, sem venjulega var um mjög alvarleg efni, bókmentir, lissræðileg og heimspekileg efni, o. s. frv. Maður sem þekti hana, sem barn, hefir líka sagt, að hún væri þá óttalega alvarleg.

Elisabet frá Wied hefir verið kölluð »Rinardóttirin«. Pessu hugmyndarika og tilfinningasama barni var þetta volduga

fjót, sem Viktor Hugo hesir kallað »hetju- og hugsanafljótið«, ótæmandi uppsprettu til óteljandi hugsana og drauma. Hún gat séð fljótið úr hallargluggunum, sem lið-adist eins og silfurband gegnum nágrennið, og með því fylgdu sögur og æfintýri, kvæði og minnismerkni og gömul síðmenn-ing alt frá Rómverja tínum. Djúp áhrif höfðu einnig stóru skógarnir kringum höllina Monnepos á hina ungu, uppaxandi skáldkonu, þar sem hundrað ára gamlar eikur mynduðu volduga hvelsingu, fulla af blómskrúði og næturgalasöng. Hún segir líka í einu af kvæðum sínum, að hér hafi hún fundið það nafn, sem hún síðar gerði svo frægt í bókmentunum: »Carmen, sōng-inn, Sylva, skóginn.«

Það fólk, sem síðar á æfinni kyntist Elisabetu Rúmeniu drotningu, dáðist jafnan að þeirri síðfágun og menningu, sem ætið kom í ljós bjá henni, jafnvel við slutt samtal. Ástaðan til þess var hið alvarlega og veigamikla uppeldi, sem hún fékk á æskuárnum. Hún eyddi öllum tímanum við alvarlegt nám. Hin unga prinsessa var mjög gáfuð og námfús. Samhliða því að hún fékk beztu kenslukonur og kennara í ýmsum greinum, tók faðir hennar að sér uppeldi hennar, frá því hún var þrettán ára, og leitaðist við með alvarlegri kenslu í heimspeki, að vinna móti hennar of mikla imyndunaraflí. Hann tók hana með sér á morgnana langar skemtigöngur og skýrði þá fyrir henni skoðun Kants, Fichtes og Schlegels. Hann var sjálfur ágætur málari og dráttlistarmaður, sem hann lika veitti henni tilsogn í. Hún hafði óvenjulega tungumála-pekkingu og talaði til fullnustu bæði frónsku, ensku og ítolsku, og kunni auk þess latínu. Hún var um tíma við rússnesku keisarahirðina og lærði þá rúss-nesku, og sánsku lærði hún einnig, er hún heimsótti frændfólk sitt í Svíþjóð, því Sofia drotning Óskars konungs II. var hálfssystir móður hennar. Hún las þá Friðbjófskvæði Tegnérs á frummálinu. En rú-menskan varð þó seinna móðurmál hennar, þegar hún var ordin drotning þar í landi.

En auk þess sem hin unga prinsessa var svo óvenjulega gáfuð og mentuð þá var hún einnig óvenjulega hjartagóð. Hún sékk einnig sem barn að fylgja móður sinni til allra þeirra góðgerðastofuana sem fursta-frúin kostaði og verndaði, og þaðan liggja upplókin að hinum slórkostlegu mannúðar fyrirtækjum og starfsemi, sem Rúmeniu drotningin síðar stofnaði og vann að.

Árið 1862 var Elisabet prinsessa boðin til konungshirðarinnar í Berlin, þótt um það leyti þar væri allur gleðskapur bann-aður, vegna dauða Friðriks Vilhjálms IV. Þá sá hún í fyrsta sinni Karl fursta frá Hohenzollern-Sigmaringen, sem tólf árum síðar varð maður hennar. Það hesir verið talað mikið um þenna fund þeirra, af því að hún af hendingu hrasaði í stigarim, og hefði fallið niður, ef furstinn, sem var þar nálægt, hefði ekki rétt henni hendina. Enginn hefði vist munað eftir þessu litla æfintýri, ef faðir hennar hefði ekki gert það kunnugt með eftirsylgjandi fyndnum orðum í bréfi til hennar: »Þú gengur nú í gegnum þinn fyrsta reynsluskóla í hæstu stéttunum, þar sem hver allra minsta hrössun aldrei fyrirgefst. Við hirðina verða menn að læra að stjórna fótum sínum til þess að missa aldrei jafnvægið, og falla ekki út fyrir tröppurnar.«

Sorg og dauði heimsóttu einnig fursta-heimilið í Wied, yngsti sonurinn Othan fursti dó eftir langan sjúkdóm, og einnig faðir þeirra Hermann fursti, sem þjáðst hafði af veikindum, dó 1864. Næstu árin ferðaðist prinsessa Elisabet mikið, til þess að drekkja sorgum sínum og auka þekkingu sína. Hún var boðin af ættfólk sínu bæði til hirðarinnar í Rússlandi, og Stokkhólms, sömuleiðis til Sviss. Og um Frakkland og Ítaliu ferðaðist hún einnig á þeim árum. Á þessum ferðum sinnum kyntist hún frægum visinda og listamönnum, sem hún með sínum sjölbreyttu gásum hafði mikið gagn af. Þannig stundaði hún músik í höfudborg Rússlands þegar hún var þar, undir hendi Rubinstein og Clöru Schumann.

Um haustið 1869 giftist hún Karli prinsi

frá Hohenzollern-Sigmeringen, sem hafði verið kjörinn með þjóðar-atkvæði til konungs í Rúmeníu. Hin unga drottning kom þá með manni sinum í fyrsta sinni í þetta nýja fôðurland sitt, og tók við skyldum sinum þar, með þeim alvarlega ásetningi, að vinna sér hylli þegna sinna og uppfylla skyldur sínar eftir megni. Henni tókst brátt að ná trúnaði þeirra og hylli til danðadags, vegna hennar óþreytandi starfsemi fyrir velferð lands og lýðs.

Drottningar-skyldur sínar skodaði hún jafnan mjög háleitar. Það veglegasta, sem hún gat hugsað sér var, sem hún seigir í einu af hennar fallegustu kvæðum, að kalla-ast »móðir fôðurlandsins«. Í striðinu milli Rússlands og Tyrklands 1877—1878, þegar Rúmenia barðist fyrir sjálfstæði sínu, þá ávann drottningin sér þetta virðingarnafn. Það hefir verið sagt, að að eins sjónarvottarnir, að hinu óþreytandi stórkostlega starfi hennar þá, án þess hún unni sjálfri sér nokkurrar hvíldar, gætu metið að fullu hinum hvíldarlausa starfsemi hennar fyrir þetta nýja fôðurland. Til minningar um það létu eiginkonur og ekkjur herforingjanna reisa standmynd af henni, þar sem hún réttir helsærðum hermanni bikar af vatni, sem þakklætisvolt fyrir alla umhyggju hennar fyrir sjákum og særðum hermönnum. Carmen Sylva þakkaði gjöfina með þessum fallegum orðum:

»Pessi gjöf er minnismerki yfir þeim þjáningu, sem hefir dregið okkur allar saman, og gert okkur að óaðskiljanlegum systrum. Pessi marmara-mynd sýnir ekki einungis mig, hún sýnir alla þá meðal yðar, sem hafa gefið sömu fórn, með sama kærleika og sömu sjálf safneitan. Því minn slörf hefðu verið alt of mátllaus og litil, ef við hefðum ekki öll unnið saman sem einn andi, og einn likami með sömu hugsun og með sama takmarki fyrir augum. Pessi stytta skal vera minnismark yfir öllum rúmenskum konum, sem eins og kappar vorir hafa uppfyllt skyldu sína við fôðurlandið.«

Lögverndun barna.

II.

Oft dugar að gefa alvarlega áminningu og koma oft á heimilið. Sumstaðar hefir petta samt orðið árangurslaust. Þó getur enginn sagt að við fórum hart eða vægðarlaust að. Til eru heimili, sem við höfum stritt við árum saman, áður en þau voru talin vonlaus, og börnin eru tekin þaðan fyrir fult og alt. En svo kemur oft ýmislegt fyrir, sem er svo hræðilegt, að menn verða þegar að taka i taumana.

Pvi fer betur að strangasta ákvæðið i þessum lögum, það að foreldravaldið sé brotið og tekiof af peim, er sjaldan notað. Eg man að eins eftir að það hafi komið tvísvar sinnum fyrir. Eftir nýju hegningarlögum getur annað hjónanna heimtað skilnað, ef hitt hefir verið dæmt til að missa alt vald yfir barninu, og petta gerir löggráðanefndina enn pá varfærnari. Þó kemur það fyrir, að bjarga verður börnum og heimilum, þótt það foreldranna, sem sekt er, verði fyrir réttmætri hegningu.

Loks eru til foreldrar, þótt, sem betur fer, fáir séu, sem bókstaflega gera alt til að losast við börn sin. Þau nota allskonar aðferðir, stundum baktala þau börnin og stundum sig sjálf. En hvernig að finna hvað satt er í því? Hvað er lygi og hvað er sannleikur? Parna standa lögini, og þeir sem eiga að nota þau, sorglega ráðalaus, og velferð barnanna er pá það eina, sem hugsa verður um.

Lesi menn hagskýrslurnar, þá sést fljótt, að löggráðanefndirnar hafa miklu oftar haft fyrir sér sakborna drengi en stulkubörn, enda er það eðlilegt. Telpurnar eru meira notaðar til heimilisvinnu og eru meira við heimilin bundnar en drengirnir, sem mest fá að sjá um sig sjálfir í fritimum sínum. Af þessu leiðir götulif, betl og hnupl. Gallar telpnanna eru oftað ósiðsemi og koma ekki í ljós fyr en þær fara að eldast.

Eftirtektarvert er, hversu margir foreldrar eru athugalausir um eldri drengina. Peir geta oft verið burtu frá heimilinu svo dögum og nöttum skiftir, án þess að foreldrarnir verði neitt órólegir. En svo kemur það einnig alloft fyrir, að áhyggjufullur fáðir eða móðir koma sjálf upp á skrifstofu löggráðanefndarinnar og biðja um að hún reyni að tala um fyrir hinum óartarlegu börnum þeirra, sem þau ráða ekki lengur neitt við. — Stundum koma börn og biðja um að vera tekin frá foreldrunum, af því að þau eigi svo bág, eða eldri börn, sem löggráðanefndirnar hafa áður hjálpað, biðja um að litlu systur þeirra sé hjálpað.

Tilkynning.

Nýjar vörur í verzl. Edinborg,
Hafnarstræti 14.

Glervörudeildin.

Glasskálar, margar stærðir og litir
Blómapipur
Blómsturskálar
Piparkallar. Puntupottar
Bollapör, ótal tegundir
Diskar, djúpir og grunnir, feikna úrval
Matarstell
Þvottastell
Sykurker. Rjómakönnur
Kerti. Spil
Ferðakistur. Ferðatöskur
Emaileraðar vörur, allar mögul. teg.
Köku-, Búðings- og ísform í ótal
myndum og margt, margt fleira

Vefnaðarvörudeildin.

Cheviot frá 5,75—16,50
Taftsilki svört og mislit
Enskt vaðmál, margir litir
Svart pilsefni, 6,75 metr.
Kjólatau úr ull og hólmull
Morgunkjólatau. Tvisttau
Flunnel, hvitt og mislitt
Léreft frá 0,40—1,20 metr.
Vaðmálsvendarléreft
Karimannanærft. Axlabönd frá 1,25
Vefjargarn, hvitt og mislitt
Gardinutau, mikið úrval
Kvensokkar úr ull
Barnasokkar. Silkibönd o. m. m. fl.

Líttill ágóði! — Fljót skil!

Verzl. Edinborg.